

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE

IZVJEŠTAJ O KVALITETI ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE
Statistički poslovni registar
za 2018.

Organizacijska jedinica: Služba statističkog poslovnog registra
Priredila: Zrinka Pavlović

travanj 2021

0. Osnovne informacije

- Svrha, cilj i predmet istraživanja

Statistički poslovni registar (u nastavku teksta: SPR) jest potpuna, opsežna, strukturirana i redovito ažurirana baza podataka o pravnim i statističkim jedinicama koje su uključene u proizvodnju roba i usluga. SPR osigurava okvir za provedbu statističkih istraživanja, statističkih analiza populacije poslovnih subjekata, izradu statistike poslovne demografije, uspostavu veza s administrativnim izvorima podataka te za identifikaciju i kreiranje statističkih jedinica.

Sadržava podatke o pravnim i fizičkim osobama koje obavljaju samostalnu djelatnost (obrtnici i slobodna zanimanja) te pridonose BDP-u. Kompilira se podacima iz administrativnih i statističkih izvora. Administrativni izvori iz kojih se podaci preuzimaju jesu Registar poslovnih subjekata, Središnji obrtni registar, Registar poreznih obveznika, Sudski registar, Središnje klirinško depozitarno društvo d. d., Financijska agencija i dr. Kao statistički izvori podataka upotrebljavaju se i Europski registar grupa poduzeća te statistička istraživanja Državnog zavoda za statistiku.

Vrste jedinica koje se registriraju u SPR-u jesu: pravne jedinice, poduzeća, lokalne jedinice, grupe poduzeća te nerezidentne jedinice koje su vlasnički povezane s rezidentnim jedinicama.

- Izvještajno razdoblje

Kalendarska godina

- Pravna osnova

Uredba (EZ) br. 177/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. veljače 2008. o uspostavi zajedničkog okvira za poslovne registre u statističke svrhe i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2186/93 (SL L 61, 5. ožujka 2008.)

Uredba Vijeća (EEZ) br. 696/93 od 15. ožujka 1993. o statističkim jedinicama za promatranje i analizu proizvodnog sustava unutar Zajednice (SL L 76, 30. ožujka 1993.)

Odluka o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. – NKD 2007. (NN, br. 58/07. i 72/07.)

- Sustav klasifikacije

Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007. – NKD 2007.

Klasifikacija prostornih jedinica za statistiku

Sektorska klasifikacija institucionalnih jedinica prema ESA-i 2010

- Koncepti i definicije

SPR registrira sljedeće osnovne vrste jedinica: pravne jedinice, poduzeća, lokalne jedinice i grupe poduzeća.

Pravna jedinica jest administrativna jedinica koja omogućuje stvaranje statističkih jedinica te njihovo povezivanje s administrativnim bazama podataka. Pravna jedinica može biti pravna ili fizička osoba koja obavlja samostalnu djelatnost radi ostvarivanja profita odnosno radi ostvarivanja funkcije radi koje je osnovana. To može biti trgovačko društvo, ustanova, tijelo državne vlasti, tijelo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruga, politička stranka ili drugi pravno ustrojbeni oblik pravnih osoba te obrt ili slobodno zanimanje koje se registrira i obavlja djelatnost u skladu s propisima.

Podaci o pravnim jedinicama koji se bilježe u SPR-u jesu sljedeći: identifikacijski brojevi (matični broj, OIB, MBS, broj obrtnice i sl.); naziv; adresa; telefon i telefaks; adresa elektroničke pošte; datum registracije, datum prestanka poslovanja; pravno ustrojbeni oblik; broj zaposlenih i promet na godišnjoj razini, šifra djelatnosti prema NKD-u 2007.; šifra sektora prema ESA-i 2010; identifikacijski broj grupe poduzeća kojoj jedinica pripada; datum priključenja grupi poduzeća; datum odvajanja od grupe poduzeća; identifikacijski brojevi rezidentnih pravnih jedinica koje kontrolira pravna jedinica ili koje kontroliraju pravnu jedinicu i dr.

Poduzeće je osnovna statistička jedinica definirana metodologijom poslovnih registara koja je u najvećem broju slučajeva jednaka pravnoj jedinici, no u specifičnim okolnostima nastaje grupiranjem pravnih jedinica. U tom slučaju poduzeće jest najmanja kombinacija pravnih jedinica koja čine organizacijsku jedinicu za proizvodnju roba i usluga, te ima određenu razinu samostalnosti u donošenju odluka.

Podaci o poduzećima koji se bilježe u SPR-u jesu sljedeći:

identifikacijski broj; veza prema pravnoj jedinici ili grupi pravnih jedinica; naziv; adresa; telefon i telefaks; adresa elektroničke pošte; datum nastanka, datum prestanka poslovanja; broj zaposlenih i promet na godišnjoj razini, šifra djelatnosti prema NKD-u 2007.; šifra sektora prema ESA-i 2010; identifikacijski broj grupe poduzeća kojoj jedinica pripada; datum priključenja grupi poduzeća; datum odvajanja od grupe poduzeća; šifra istraživanja u koje je jedinica uključena i dr.

Lokalna jedinica jest poduzeće ili dio poduzeća/pravne jedinice koji posluje na geografski određenoj lokaciji. Na toj lokaciji ili s te lokacije obavlja se jedna ili više gospodarskih djelatnosti poduzeća kojem lokalna jedinica pripada. Na toj lokaciji djelatnost obavlja barem jedna osoba, čak i u iznimnim slučajevima kad ta osoba ne radi puno radno vrijeme.

Podaci o lokalnim jedinicama koji se bilježe u SPR-u jesu sljedeći: identifikacijski broj; veza prema poduzeću i pravnoj jedinici; redni broj u okviru pravne jedinice; naziv; adresa; telefon i telefaks; adresa elektroničke pošte; identifikacijski brojevi pravne jedinice i poduzeća kojem lokalna jedinica pripada; datum nastanka, datum prestanka; pretežita djelatnost na razini razreda NKD-a 2007.; sporedne djelatnosti na razini razreda NKD-a 2007.; oznaka ako je djelatnost koja se obavlja u lokalnoj jedinici pomoćna djelatnost na razini poduzeća i dr.

Grupa poduzeća jest udruženje poduzeća povezanih pravnim i/ili financijskim vezama. Može imati više od jednog centra odlučivanja, posebno za politiku proizvodnje, prodaje i profita. Također može centralizirati određene aspekte financijskog upravljanja i oporezivanja. Ona čini gospodarski subjekt koji je ovlašten za odlučivanje, posebno u odnosu na jedinice koje ju čine. Podaci o grupama poduzeća koji se bilježe u SPR-u jesu sljedeći: identifikacijski broj (nacionalni i europski), tip grupe, naziv grupe u Republici Hrvatskoj, adresa, telefon i telefaks, adresa elektroničke pošte, datum nastanka grupe u Republici Hrvatskoj, datum prestanka poslovanja grupe u Republici Hrvatskoj, broj zaposlenih i promet na godišnjoj razini, šifra pretežite djelatnosti prema NKD-u 2007., šifre sporednih djelatnosti, ako postoje, izravni roditelj glavne pravne jedinice u RH, zemlja izravnog roditelja, podružnice, veze između glavne pravne jedinice i podružnica, udjeli u vlasništvu, oznaka kontrole, konsolidirani promet grupe, broj zaposlenih u grupi.

- Statističke jedinice

Statističke jedinice biraju se prema statističkim područjima.

Trenutačno se pravna jedinica upotrebljava kao zamjena za poduzeće i glavna je jedinica za koju se prikupljaju podaci. Prvi podaci o složenim poduzećima postoje od 2017. (nekoliko pravnih jedinica grupiranih u jedno složeno poduzeće).

Neka statistička istraživanja koriste se jedinicom prema vrsti djelatnosti ili lokalnom jedinicom prema vrsti djelatnosti koje se deriviraju iz pravnih ili lokalnih jedinica.

- Pokrivenost i obuhvat istraživanja

SPR je potpun i opsežan popis poslovnih subjekata koji su registrirani u administrativnim registrima u Republici Hrvatskoj (rezidenti u RH). U obuhvatu se ne primjenjuje nikakav prag, nego se preuzimaju podaci o svim poslovnim subjektima dostupnima u administrativnim izvorima. Iz obuhvata su izostavljene fizičke osobe – paušalni obveznici poreza na dohodak.

1. Relevantnost

1.1. Korisnici podataka

- interni korisnici podataka SPR-a: statistički odjeli Državnog zavoda za statistiku (Sektor poslovnih statistika i Sektor ekonomskih statistika te nekoliko istraživanja Sektora društvenih statistika)
- vanjski korisnici podataka SPR-a: Eurostat, Hrvatska narodna banka i Ministarstvo financija u dijelu sektorske klasifikacije institucionalnih jedinica
- individualni korisnici

1.1.1. Potrebe korisnika

Sadržaj podataka SPR-a definiran je uredbom EU-a o poslovnim registrima koja predviđa osnovne pokazatelje potrebne za provedbu statističkih istraživanja i statističkih analiza.

Potrebe vanjskih korisnika zadovoljavaju se u ograničenom opsegu jer su podaci SPR-a, osim podataka o sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica, povjerljivi i nisu dostupni vanjskim korisnicima na individualnoj razini, nego su samo agregirani na način koji ne omogućuje identifikaciju pojedinih jedinica i njihovih pokazatelja poslovanja.

1.1.2. Zadovoljstvo korisnika

Zadovoljstvo korisnika mjeri se istraživanjem o zadovoljstvu korisnika.

Istraživanje je prvi put provedeno 2013. te drugi put 2015. Razina zadovoljstva korisnika objavljena je u rezultatima ovog istraživanja u 2015. na poveznici

http://www.dzs.hr/Hrv/international/Quality_Report/Quality_Report_Documents/Quality_Report_Satisfaction_Survey.pdf.

Polugodišnji sastanci s internim korisnicima daju mogućnost korisnicima da izraze svoje mišljenje o SPR-u i zadovoljstvo njime.

1.2. Potpunost podataka

SPR je potpuno usklađen s propisima EU-a.

1.2.1. Stopa potpunosti podataka

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2. Točnost i pouzdanost

2.1. Uzoračka pogreška

Nije primjenjivo za Statistički poslovni registar.

2.1.1. Pokazatelj uzoračke pogreške

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.1.2. Pristranost u procesu selekcije

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.2. Neuzoračka pogreška

Neuzoračke pogreške koje utječu na kvalitetu podataka SPR-a odnose se na pogreške obuhvata, mjerenja i obrade.

2.2.1. Pogreška obuhvata

Pogreška obuhvata odnosi se na podobuhvat, udvostručenje jedinica i nepravilno razvrstavanje prema NKD-u 2007.

Podobuhvat: u SPR-u pravne osobe potpuno su obuhvaćene, no u dijelu fizičkih osoba postoji manjkavost koja se ponajprije odnosi na obuhvat slobodnih zanimanja i u vrlo maloj mjeri na obrte.

Uzrok podobuhvata slobodnih zanimanja jest nedostatak jedinstvenoga i ažurnog registra slobodnih zanimanja jer se posebne kategorije slobodnih zanimanja registriraju u više desetaka raznih registara u sklopu profesionalnih komora, udruženje i drugih organizacija.

U nedostatku jedinstvenog registra slobodnih zanimanja upotrebljava se Registar poreznih obveznika, u kojem postoje određene manjkavosti u obilježavanju pojedinih kategorija fizičkih osoba koje obavljaju samostalnu djelatnost.

Obrti su u manjoj mjeri podložni podobuhvatu i to se događa u iznimnim i rijetkim slučajevima kada se zbog određene pogreške u podacima Obrtnog registra neki obrti ne prenesu u SPR.

Udvostručenje podataka događa se kad su posrijedi slobodna zanimanja zbog višestrukog dodjeljivanja matičnih brojeva istim nositeljima slobodnih zanimanja i u takvim slučajevima svaki novi matični broj koji ulazi iz administrativnog izvora smatra se novom jedinicom.

U SPR-u se nastoji registrirati šifra djelatnosti koja se stvarno obavlja. Taj podatak uglavnom se pribavlja na temelju različitih statističkih istraživanja poslovnih statistika u kojima se prikupljaju pokazatelji vezani za specifične djelatnosti (industriju, poljoprivredu, usluge, turizam, građevinarstvo i sl.) i u koje su izvještajne jedinice odabrane na temelju registrirane djelatnosti.

Ako se registrirana djelatnost stvarno ne obavlja, izvještajne jedinice ne mogu popuniti tražene podatke i izvještavaju o obavljanju druge djelatnosti. Takve informacije podloga su za potencijalnu promjenu šifre djelatnosti u SPR-u.

U drugim istraživanjima u kojima traženi podaci koji se prikupljaju nisu izravno vezani za djelatnost (npr. investicije), izvještajne jedinice izvješćuju da je djelatnost dodijeljena u SPR-u pogrešna i navode djelatnost registriranu u Administrativnome poslovnom registru kao ispravnu, što često nije točno.

2.2.2. Stopa nadobuhvata

Pokazatelj se ne izračunava.

2.2.3. Pogreške mjerenja

Pogreške mjerenja koje se pojavljuju u SPR-u odnose se na podatke preuzete iz administrativnih izvora koji su loše kvalitete. Te pogreške ponajprije se odnose na pogreške u broju zaposlenih i prometu kada su podaci pogrešno uneseni u izvor iz kojeg se preuzimaju.

Takve pogreške kontinuirano se identificiraju usporedbom podataka iz više izvora ili uzastopnih godina, provjeravaju i ispravljaju.

2.2.4. Pogreška neodgovora

Nije primjenjivo za SPR.

2.2.5. Stopa neodgovora jedinice

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.2.6. Stopa neodgovora na određenu varijablu (stavku)

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.2.7. Pogreške obrade

Jedinice se registriraju u SPR-u s obilježjima koja su unaprijed evidentirana u administrativnim izvorima odnosno izračunavaju se određenim algoritmima pri učitavanju u SPR, npr. šifra institucionalnog sektora. U specifičnim slučajevima događaju se pogreške koje se kontinuirano provjeravaju te ispravljaju kontaktiranjem s izvještajnim jedinicama.

2.2.8. Stopa imputacije

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.2.9. Stopa uređivanja – LRK

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.2.10. Stopa učinkovitosti LRK

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.2.11. Pogreška izbora modela

Nije primjenjivo za Statistički poslovni registar.

2.3. Revizija podataka

2.3.1. Politika revizije podataka

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.3.2. Praksa revizije podataka

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.3.3. Prosječna veličina revizije podataka

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.4. Desezoniranje (vremenska prilagodba)

Desezoniranje se ne provodi u SPR-u.

3. Pravodobnost i vremenska određenost

3.1. Pravodobnost

3.1.1. Pravodobnost prvih rezultata

Pravodobnost prvih rezultata jest T + 10 mjeseci.

3.1.2. Pravodobnost konačnih rezultata

Pravodobnost konačnih rezultata jest T + 12 mjeseci.

3.2. Vremenska određenost

3.2.1. Vremenska određenost – isporuka i objavljivanje

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

4. Dostupnost i jasnoća

Podaci se dostavljaju u agregiranom obliku na zahtjev u tiskanome i elektroničkom obliku.

4.1. Naslovi Priopćenja u kojima se objavljuju podaci

Podaci se ne objavljuju u publikacijama Državnog zavoda za statistiku.

4.2. Naslovi ostalih publikacija u kojima se objavljuju podaci

Podaci se ne objavljuju u publikacijama Državnog zavoda za statistiku.

4.3. Mrežne baze podataka u kojima se objavljuju podaci (npr. PC-Axis)

Podaci o razvrstavanju poslovnih subjekata prema Sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica mrežno su dostupni.

4.4. Dostupnost mikropodataka

Dostupni su samo mikropodaci koji se odnose na Sektorsku klasifikaciju institucionalnih jedinica.

4.5. Dostupnost metodoloških dokumenata

Priručnik s preporukama za SPR dostupan je na mrežnim stranicama Eurostata <http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/statmanuals/files/KS-32-10-216-EN-C-EN.pdf>.

5. Usporedivost

5.1. Asimetričnost zrcalnih statistika

Nije primjenjivo za SPR.

5.2. Vremenska usporedivost

5.2.1. Duljina usporedivih vremenskih serija

Duljina usporedivih vremenskih serija je 9.

5.2.2. Razlozi za prekid u vremenskoj seriji

Prekid u vremenskoj seriji može se dogoditi zbog proširenja obuhvata uključivanjem neke kategorije poslovnih subjekata koja nije bila prethodno uključena, zbog promjene izvora podataka odnosno promjene u nekoj od važnijih klasifikacija (NKD 2007. odnosno Sektorska klasifikacija institucionalnih jedinica).

6. Koherentnost/smislenost

6.1. Koherentnost/smislenost između kratkoročnih i strukturnih podataka

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

6.2. Koherentnost/smislenost s podacima nacionalnih računa

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

6.3. Koherentnost/smislenost s podacima iz administrativnih izvora

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

7. Troškovi i opterećenje

7.1. Troškovi

Troškovi izravno povezani s vođenjem Statističkog poslovnog registra jesu sljedeći:

- troškovi osoblja – 10 zaposlenih osoba
- troškovi informatičkog održavanja i razvoja – 100.000 kn na godišnjoj razini

7.2. Opterećenje

Opterećenje izvještajnih jedinica smanjeno je na najmanju moguću mjeru korištenjem administrativnih izvora. Postoji samo u slučajevima kada je potrebna provjera podataka izravnim kontaktiranjem s izvještajnim jedinicama.